

Hapishanelere dönüştürülen okullar

ULAŞ AYDIN*

Eğitim, rejimlerin en önemli yeni den üretim aracıdır. Yaşam ve yarımlar, en etkili biçimde eğitim sistemi organize edilerek şekillendirilir. AKP özellikle iktidarını pekiştirdiği 3. dönemi boyunca en yoğun eğitim alanında değişikliklere yöneldi. Artık çoğumuzun detaylarını bildiği 4+4+4 eğitim sistemi 18. Milli Eğitim Şûrası'nda alınan bir tavsiye kararıydı ve hiçbir eğitimci olmayan AKP'li vekiller imzası ile yasalastırıldı. Bu süreçte eğitim emekçileri ciddi bedeller ödediler, sokağa çıktılar, polis şiddetine maruz kaldılar, iş yerlerinde soruşturma terörüne, adliyelerde haklarında açılan davalarla boğuştu. Ama ne yaptılarsa da HDP'li bir grup milletvekilinin de bazı maddelerine evet dediği 4+4+4 yasasını engellemeyi başaramadılar. Zincirin halkası oradan başlıyordu ve ardi ardası kesilmeden devam da geldi. Okullarda Kur'an, Peygamber'in Hayatı dersleri okutulmaya başlandı, imam hatip ortaokulları açıldı, henüz 9 yaşında çocukların imam hatip ortaokullarına devam edebilecekleri şekilde sistem yeniden kurgulandı. Ardından öğretmenlerin küçük çocukların okuduğu sınıflara başörtüsü ile girebilmesi, onun da ardından ortaokul çocuklarının dahil okullarda kız çocuklarının başörtüsü ile derslere girebilmelerinin yasal düzenlemesi yapıldı. AKP ekonomide yağmacı neoliberal bir hat izlerken, siyasette dinci/gerici bir zemine oturdu ve bu zemini en etkili biçimde eğitim alanında hissettirdi. 12 yılın ardından imam hatip okulları sayısını 11 kat artırdı, imam hatip okullarına devam eden öğrenci sayısını 1 milyona ulaştırdı. Erdoğan'ın söylemekten çekinmediği dindar ve kindar nesil arzusu istatistiklerde kartopu gibi yuvarlanarak büyüdü. AKP'nin artık eğitimi büyük ölçüde İslami tedrisata göre şekillendirmek istediği ve bu amaçla önemli adımlar attığını söylemek asla "laiikçi paranoya" sayılmaz. Henüz 9 yaşında kız çocuklarına, AKP'nin başörtüsü taktırması bunun en güçlü kanıtıdır. Bu kararlar biridir. AKP burada, İslam insanına göre hareket etmiş, insanlığın evrensel değerlerini; eğitimde ve çocuklarımızın ortak yarımlarında, yaşam alanlarında elinin tersiyle kenara itmiştir.

Bunlarla beraber AKP, Cumhuriyet tarihinin en büyük kadrolaşma hareketini başlattı ve ilk etapta 9 bini okul müdürü olmak üzere binlerce okul yöneticisini görevden aldı. Yerlerine ise AKP'ye bağlılık yemini etmiş, zihin dünyası İŞİD denen karanlık İslamcı örgüte bir karış uzaklıkta olan Eğitim-Bir-Sen sendikasının üyelerini okul yöneticisi olarak gö-

revlendirdi. Bu zihin dünyasında yer alan binlerce insanın okul yöneticisi olması, çocuklarını devlet okullarına gönderen yüz binlerce anne baba için şüphesiz tüyler ürpertici. Ama olan bu ve buna engel olunamadı. Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın kendisinin TBMM'de cevap verdiği bir soru önergesi neticesinde öğrendik ki; yeni görevlendirilen okul müdürlerinin yüzde 70'i Eğitim-Bir-Sen üyesi, geri kalanların da yarısı sendikasız yarısı da diğer sendikalara üye.

Fatih Yaşlı'dan** alıntıyla AKP yeni bir ulus inşa ediyor, bu ulusu İslam inancının Sünni yorumuna göre şekillendiriyor. Bu, yeni bir ulus yaratma ve yeni bir paradigma oluşturma sürecinin en önemli ögesi eğitim. Sünni Müslüman yeni Türkiye'nin ve ulusun bir takım birleştirici mitlere ve değerlere ihtiyacı var. Bu noktada devreye 19. Milli Eğitim Şûrası giriyor. 2014'ün sonunda gerçekleştirilen 19. Milli Eğitim Şûrası, gerek sosyal medyanın etkisi ile gerekse de yandaş sendika Eğitim-Bir-Sen'in sansasyonel karma eğitimin kaldırılması teklifinin etkisiyle kamuoyu gündemini bir hayli işgal etti. Orada alınan kararlar, yeni ulus yaratma sürecinde eğitimin rolü ve ihtiyaç duyulan bir takım mitler ve değerler çerçevesinde, Ocak ayının son Pazartesi günü, elinizdeki mecmuada yeniden hatırlamakta yarar var.

Milli Eğitim Şûrası kararları kesin değildir, bağlayıcılığı yoktur ve tavsiye niteliğindedir. AKP burada şöyle bir yol izlemektedir; kendi istediği kararları Şûra gündemine taşımak, burada oyları tavsiye kararı olmasını sağlamak, ardından da uygulamak ve de kendi taşımadığı tavsiye kararlarını da asla uygulamamak. Yöntem budur ve bu şekilde; "bakın biz yapmıyoruz, burada akademisyenler, öğretmenler, yöneticiler, sendika temsilcile-

ri toplanıyor, demokratik bir şekilde tartışıyor ve karar alıyor" diyerek, en absürt kararlara bile meşruiyet kazandırmaya çalışıyor. Oysa eğitimciler çok iyi biliyor ki, o Şûra yüzde 80 AKP yandaşlarından oluşuyor ve oradan hükümet ne isterse çıkıyor. Şüphesiz eğitimde gerici bir hamle için AKP'nin bu tip Şûralara pek ihtiyacı da yok. Bu Şûra tam anlamıyla İslamcı/milliyetçi/mezhepçi tedrisatın doruk noktası olmuştur. İlkokul 1. 2. ve 3. sınıflara, zorunlu Din Kültür ve Ahlak Bilgisi dersi konulmuş, anaokullarına da bu ders "Değerler Eğitimi" adı altında sunulmuştur. Osmanlıca tüm liselede seçmeli ders olmuştur. Osmanlıcadaki temel amaç ise, İslamizasyonun normalleştirilmesi ve görünürlüğünün artırılmasıdır. Arap-İslam alfabesi toplumsal meşruiyetinin ve kabulünün artması, harf devriminin bir yabancılaştırma olayı olarak topluma belletilmesidir. İşte Osmanlıca, bu noktada sembolik bir anlam taşımaktadır.

Aynı Şûra'da, Turizm ve Otelcilik liselerindeki "Kokteyl hazırlama ve alkol servisi" dersleri kaldırıldı. Alkollü restoran ve otellerde staj yapılmayacağı kararı alındı. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders saatleri iki katına çıkartıldı, İnsan Hakları ve Demokrasi dersleriyle Trafik, İlk Yardım ve Sağlık Bilgisi dersleri müfredattan kaldırıldı. Ortaokullara Felsefe dersi önerisi şiddetle reddedildi, "Şehrimizi Tanıyalım" etkinliği adı altında camilerin, türbelerin çocuklara gezdirilmesinin yasal dayanağı oluşturulup teklif edildi ve kabul edildi. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük müfredatı ve ders kitaplarının yeniden incelenmesi ve gerekli düzenlemeler yapılması kararı alındı.

Ortaokul öğrencilerinin 2 yıl süreyle okula ara verip hafızlık eğitimi almaları ve bu süreçte devamsız sayılmamaları kararı alındı. Görsel sanatlar dersinde

AKP'nin 12 yıllık iktidarının uzandığı bu günlerde görüyoruz ki, okullar, geniş güvenlik önlemleri hapishanelere dönüştürülme yolunda. Eğitim, İslamcı bir dönüşümün mevzii olarak kullanılıyor; akıldan, bilimden, çağdaş dünyanın evrensel değerlerinden uzak, yeni rejime sıkı sıkıya bağlı alık nesiller yetiştirilmek isteniyor...

hat, ebru, tezhip ve minyatür gibi sanat dallarının da işlenmesi kararı alındı. Muhafazakâr, dindar yaşam tarzı ve ilgileri, okullarda toplumsallaştırılarak aktarılmaya çalışılması isteniyor. Bunun başka bir örneği de; Kutlu Doğum Haftası ve Aşure Gününün, Belirli Gün ve Haftalar kapsamında okullarda kutlanması kararının alınmasıydı.

Aynı Şûra'da alınan başka kararlar var ki; okullara zarar. Okul güvenliği komisyonundan geçip genel kurulda, okullarda X-Ray cihazı, metal detektörü, turnike, kamera gibi güvenlik önlemlerinin artırılması; disiplin yönetmeliğinin ve cezaların ağırlaştırılması; okuldan atılmanın kolaylaştırılması; öğrenci hakkında emniyetten bilgi alınması ve istenildiğinde de verilmesi gibi bir dizi kararlar alındı. Burada anlaşılacağı üzere; liselerde ikinci bir Gezi asla istenmiyor. İslamlaşan eğitim yaşamı ve AKP gençliğinin, karşısında oluşacak seküler ve ilerici karakterli liseli gençlik hareketine karşı arkasını dayayaçağı yasal hazırlıklar tamamlanmak isteniyor. Okullar göz göre göre hapishaneye dönüştürülüyor. Yargı paketi, güvenlik paketi derken milli eğitim disiplin paketine incek düzeyde bir yeni Türkiye, yeni ulus oluşturma arzusu ve Erdoğan'ın deyişile ofansa çıkış görmekteyiz.

AKP'nin 12 yıllık iktidarının uzandığı bu günlerde görüyoruz ki, okullar, geniş güvenlik önlemleri hapishanelere dönüştürülme yolunda. Eğitim, İslamcı bir dönüşümün mevzii olarak kullanılıyor; akıldan, bilimden, çağdaş dünyanın evrensel değerlerinden uzak, yeni rejime sıkı sıkıya bağlı alık nesiller yetiştirilmek isteniyor.

* Psikolojik Danışman
**Fatih Yaşlı - AKP, Cemaat, Sünni - Ulus (Yeni Türkiye Üzerine Tezler), Yordam Kitap.

Şiddet artarken insani bilimlerin işlevi

BİLGE YAĞMURLU*

@byagmurlu

Fiziksel olarak bu gezegen üstünde ki en zayıf, en dayanıksız varlıkların biriyiz. Ne kendimizi soğuktan koruyacak kürkümüz, ne avlanacak pençelerimiz, ne de avcılardan kaçacak kadar hızlı bacaklarımız var. Ne de böcekler kadar yüksek üreme kapasitesine sahibiz. Düşünebilme, çevremizi algılayıp değiştirebilme yetimiz olmasa çoktan dünyadan silinip giderdik. Ama tam tersi oldu. Milyonlarca yıllık insan varoluşunun özellikle son iki bin senesi, inanılmaz şekilde dünya üzerine yayılmamıza ve gezegene hakim olmamıza şahit oldu. Bunun en başta gelen sebebi, insanın bu dönemde doğayı çok etkin şekilde gözlemleyip kendi eksikliklerini gidermek üzere teknolojiler geliştirebilmesiydi. İnsan, milyon yıl boyunca sadece taş baltalar yapabili. Son ikiyüz yılda ise yeryüzü otomobillerle, gökyüzü uçaklarla, deniz gemilerle doldu. Uzayda bile artık uydular kirliliğinden söz ediliyor. Bundan otuz yıl önce Amerika'ya yolladığımız bir mektup iki haftada giderken, şimdi saniyesinde karşıda oluyor, cevabını almamız birkaç dakika sürmüyor. Dünyanın iki ucundaki insanlar birbirlerini görerek telefonla konuşabiliyorlar.

Bunlar temel bilimler sayesinde oldu. Temel bilim, fizikle çevremizdeki dünyanın işleyiş kurallarını keşfetti, kimyayla maddelerin özelliklerini ve bunların nasıl kullanılabileceğini bize öğretti, biyoloji ile canlılara ve yaşama nasıl yaklaşmamız gerektiğini araştırdı, katılımlı kuralları saptadı ve bu temel bilgilerin üzerine insanın icat edebilme ve yeni teknolojiler geliştirebilme kapasitesi eklenince hayatımızı kolaylaştırabilecek pek çok teknolojinin önu açılmış oldu. Yirminci yüzyılın başında

dünyadaki ortalama yaşam beklentisi 31 yıl iken şu anda 67. Bu açıdan bakınca pozitif bilimlerin üstüne düşeni beklenenin üzerinde yerine getirdiğini ve getirmeye devam ettiğini söyleyebiliriz.

Peki temel bilimler bunları yaparken insani bilimler ne yaptı, hem toplum için, hem birey için? İnsanların hayatını kolaylaştıracak, refahlarını arttıracak ne katkıda bulundu?

Fizik, sadece kuralları saptayıp bunu teknolojiye çevirmiş olmasaydı, yer çekimini ve hareketin yasalarını bilmek bir cihazın tasarımında kullanılmıyaydı insanlara fayda sağlamazdı. Veya genetiğin kodlarını bilmek doğanın islahı için kullanılmıyaydı veya organların nasıl çalıştığı bilgisinden hastalıkların tedavisinde yararlanılmıyaydı, faydaları son derece sınırlı kalırdı. Dolayısıyla insani bilimler, saptama olarak son derece doğru işler yapıyor olabilir ama bunlar uygulama alanı bulmadıkları sürece insanlara ve insanlığa yeterli faydayı sağlamıyacaklardır.

Peki insani bilimler neden uygulama alanına yeteri kadar yönelmedi? Belki insani bilimlerde saptanan kurallar temel bilimlerdeki kadar kesin olmayabilir. Veya insani bilimler temel bilimlere göre daha sonra disiplin haline geldiğinden, daha genç olduğundan o aşamaya henüz gelmemiş olabilir. Bir başka ihtimal ise insani bilimlerin bilimsel olduğunu kanıtlayabilmek için uygulama ile ilişkilendirilmekten kaçınılmış olmasıdır. Toplama veya bireye dair iyileştirici bir uygulama içinde olduğunda daha az bilimsel, basit ve daha az değerli nitelendirileceği kanısına kapılmış olabilir. Ancak işte bu yaklaşımla insani bilimler insana ve topluma görevlerini tam ola-

rak yerine getirememiş oluyor.

Uygulamada atılabilecek basit adımlar konusunda isteksiz, umursamaz ve hatta küçümseyici davranmak insani bilimler için büyük hatadır. Böyle bir yaklaşım çalışılan bilim dahmi daha saygın hale getirmeyeceği gibi, toplumda faydasının sorgulanmasına sebep olur. Uygulama alanı arttıkça ve insan hayatına değer kattıkça bir bilim dahmin itibarı yükselir. Yüzerce atf almış bir makale, kısa veya uzun vadede, toplum hayatına etki edecek bir sonuç doğurmuyorsa, uygulama alanında gördüğümüz basit bir mesaj veya slogan kadar etkisi olmayacaktır.

Teknoloji hayatımıza ne kadar değer kattıysa ve yeni icatlar yaşamlarımızı pek çok bakımdan ne kadar kolaylaştırdıysa da, insanlığın üstesinden gelmesi gereken çok problem var ve bunlar azalmıyor. Teknoloji elimize cep telefonunu verdi ama bunu mutluluğumuz için nasıl kullanacağımızı bize söyleyemiyor; televizyonun en ileri formlarını da üretti ama yararımıza nasıl çalıştıracağımızı bize gösteremiyor. Fabrikalarımızı en yeni teknolojilerle donattık ama bu işçilerin refah düzeyini arttıramıyor. Tıp insan ömrünü uzattı ama bu ömrün nasıl daha anlamlı ve mutlu kılınacağı konusunda fikir veremiyor. İşte insani bilimlere tam olarak burada ihtiyaç var.

İnsani bilimler tüm bu konularda bilgi üretiyor ama bu bilgileri, gerektiğinde basitleştirerek topluma iletmemesi çalışmaların yararlılığını azaltıyor. Bir bilgi ne kadar yaygınlaşırsa ondan yeni birşeyler üretecek, yeni uygulamaları kullanacak insanların sayısı o kadar artar. Toplumsal huzursuzluğun, adaletsizliğin, mutsuzluğun ve değersizlik hissini bu kadar yaygınlaştığı, devle-

Canileri, cellatları, tiranları hayatımızda istemiyorsak insan kültürü ve uygarlığını yeniden yapılandırmamız gerekiyor.

tin görevlerinin sivil toplum tarafından üstlenilmek zorunda kaldığı bu dönemde insani bilimlerin insanla ve toplumla ilişki kurmasına çok ihtiyaç var. İnsan hayatının gerçek anlamda daha iyiye gitmesi teknolojik devrimin insani bilimler tarafından tamamlanmasıyla mümkün olabilir.

Charlie Hebdo ve düşündürdükleri

Paris'te Charlie Hebdo'ya yapılan terörist saldırı bize insan acımasızlığının fanatizmle birleştiğinde ne feci sonuçlar yaratabildiğini bir kez daha gösterdi. Her seferinde dehşetle izliyoruz. Oysa yabancısı değiliz; hayatımız Madımad'tan 11 Eylül'e, Ruanda'dan Norveç'teki Breivik katliamına benzer haberleri ararak geçiyor... Peki neden, insanı bu kadar acımasız, bu kadar şiddet dolu hale getiren ne? Belki de yok etme dürtüsü sandığımızdan daha yaygın ve "terörist" ya da "cani" dediklerimizle, marjinallerle sınırlı değil. Belki uygarlığımız tarafından insanlığın ta derinine ekilmiş şiddet tohumları filizlenmek için sadece uygun ortamı bekliyor. İnsandaki yok edici damar din, politika, yurtseverlik gibi ideallerle destekleniyor. İnsanlar binlerce yıldır kraları, peygamberleri, devletleri için yığınlar halinde savaşıyor, ölüyor öldürüyorlar. En medeni toplumlar bile çocuklarına uğrunda ölünecek ya da öldürülebilecek idealler olduğunu öğretmekten geri kalmıyor.

Canileri, cellatları, tiranları hayatımızda istemiyorsak insan kültürü ve uygarlığını yeniden yapılandırmamız gerekiyor. Çocuklarımızı idealleri uğruna ölmeyi öldürmeyi değil, yaşamayı ve yaşatmayı nasıl öğreteceğimizi bulmak için insani bilimlere büyük iş düşüyor.

* Koç Üniversitesi, Psikoloji Bölümü